

Oponentský posudek na bakalářskou práci:

Jitka Prajzlerová: Zemský národní výbor v Praze a jeho nástupci

Zemská rovina veřejné správy v Československu nepatří mezi témata, kterým by dosavadní historiografie věnovala větší pozornost. Z toho důvodu by bylo možno přivítat skutečnost, že si kol. Jitka Prajzlerová vybrala pro svoji bakalářskou práci jako předmět zájmu zemský národní výbor (dále jen ZNV) a jeho nástupce. Bohužel naděje, které takový krok vyvolává u oponenta a potenciálního čtenáře, se podle mého soudu naplňují jen nepatrně.

Už při pouhém listování a prohlížení obsahu zaráží, že název práce příliš neodpovídá jejímu skutečnému obsahu. Nástupcům ZNV, tedy krajským národním výborům (dále jen KNV) jsou totiž věnovány pouhé 4 strany textu, zatímco do mnohem větších podrobností se autorka zabývá předchůdcem, kterým byl zemský úřad.

Po úvodu, ve kterém postrádám vymezení cíle práce a ve kterém mohly (a měly) být více rozebrány prameny a literatura, následují stěžejní kapitoly. V nich kol. Prajzlerová popisuje organizaci zemské správy politické, zemského úřadu a ZNV, aby se věnovala konkrétním agendám, jež zajišťovala jednotlivá oddělení výše uvedených orgánů. V této souvislosti musím upozornit na to, že přehled agend je poněkud zmatený a že většinou není vůbec jasné, jakého období se uváděné údaje vlastně týkají. Ve výčtu se pak přirozeně ztrácejí důležité kompetence, které ZNV (a národní výbory obecně) získávaly po osvobození. Kromě toho autorka nereflektuje zásadní proměnu některých agend (například spolkové) po roce 1945. Dále je zařazena kapitola věnovaná ukončení činnosti ZNV a ustavení KNV, u nichž jsou uvedeny jejich jednotlivé referáty. Poté se objevuje závěr, který ale bohužel nemá očekávanou podobu. Marně bychom v něm hledali jakékoliv shrnutí, zobecnění a charakteristiku přínosu práce.

Seznam pramenů a literatury pak obsahuje několik titulů, které ovšem nenacházíme v žádné poznámce a je proto otázkou, zda s nimi autorka vůbec pracovala. Odkazy na archivní prameny pak jsou jednak nejednotné a v některých případech i nedostatečné. Kromě toho u rozsáhlých pasáží textu zdroj chybí, ačkoliv nelze předpokládat, že by se jednalo o autorčin vlastní vklad.

Uvedené připomínky ale nepostihují hlavní nedostatek předloženého textu. Větší problém spatřuji v tom, že kol. Prajzlerová rezignovala na snahu pozvednout se nad rovinu vypočítávání organizačních stupňů a kompetencí. Nepokouší se popisovanou látku jakkoliv uspořádat a vyložit. Chybí byt' jen náznak nové kvality, kterou by autorka do své práce vložila. Postrádám ovšem i začlenění tématu do širšího historicko-politického kontextu. Z četby se zdá, jakoby zkoumané instituce působily ve vzduchoprázdnu. Přitom zejména ZNV se staly během tzv. třetí republiky předmětem poměrně ostrých sporů politických stran, které se v nich snažily přirozeně prosazovat vlastní vliv a navíc jejich odlišné představy o budoucím vývoji správy se tak či tak ZNV dotýkaly.

Povinností oponenta pak je upozornit i na některé faktické nepřesnosti nebo nepřesné formulace: župní zřízení přijaté v Československu v roce 1920 neznamenalou pouhé převzetí dosavadních uherských žup (s. 10); není mi jasné, co znamená věta: „Následovalo obnovení revolučně vytvořených národních výborů řádnou volbou (s. 21) - z kontextu je patrné, že se pravděpodobně týká roku 1945, kdy se ovšem řádné volby do národních výborů nekonaly; za nesprávné pokládám tvrzení, že „revoluční ZNV byl tedy vystřídán druhým ZNV, který by ustaven zákonodárnou cestou v rámci daném dekretem prezidenta republiky o národních výborech“ (s. 22) – zmíněný dekret totiž detaily ustavování národních výborů vůbec neřešil; matriky civilních sňatků nebyly u okresních úřadů vedeny až po roce 1918 (s. 31), ale již před ním; konečně se musím zeptat, zda je autorka skutečně přesvědčena, že ZNV „v tehdejší Evropě neměl, co se týká rozsahu činnosti, období“ (s. 64).

Oponent by samozřejmě měl vyzvednout i klady předložené práce, které se však hledají obtížněji. Ocenění si snad zaslouží fakt, že kol. Prajzlerová nezapomněla jmenovitě uvést představitele ZNV s jejich základními biografickými daty i politickou příslušností. Správně také uvádí příslušné normy. Jsem si vědom, že pracovala s archivními prameny a musela přitom vynaložit značné úsilí. Vznik práce navíc zřejmě komplikovala protipandemická omezení.

Se zvážením těchto okolností se nakonec přece jen přikláním k tomu, doporučit práci k obhajobě. Navrhuji hodnotit ji stupněm dobře.

